

LETNO
SPOROČILO

c. k.

očitne glavne šole

POSTOJNSKE

1867.

V Postojni.

Založila c. k. glavna šola Postojnska.

Zemljopisje v ljudski šoli.

V sedanjem času, ko se na svetu vse tako hitro vrši, ko nas brzovlaki po železni cesti in parobrodi po nevarnem morji prevažajo, in v malem času vidimo lahko mnogo krajev svetá, v sedanjem času je gotovo potreba, da vsak človek več ali manj pozna vsaj bližnje površje naše zemlje. Tudi mika človeka vže radovednost, da vsaj nekoliko pozna vélike svetove, ki se sučejo nad nami v neizmernih krogih, da vé, v kakošni razmeri med seboj so solace, zemlja in luna, kako se zadnji dve razsvetlujejo i. t. d. Potrebno pa je, da pozna bolj na drobno naš del sveta, še bolj pa našo cesarovino in posebej še svojo domovino s soslednjimi deželami.

Zató se kaj v prvem razredu začenja otroku nekoliko bistrifitum, da vé vsaj nekoliko o obliki naše zemlje, o njenih mnogoterih delih; tako dobi dete, dasiravno vselej ne natančne zapopadke, pa vsaj prav razum o tej ali uni reči. Tako bi do četrtega razreda dospeli otroci do precej obširne vednosti, ko bi se jim vsako leto prilagalo pri berilih, da bi otroci ne znali samo brati, ne znali samo moralne povestice pripovedovati, temoč tudi kaj družega.

Da je nauk zemljopisja res potreben véce natančnosti in véce obširnosti, kakor je v sedanjih berilih, prepričal se je pisatelj sam. Otroci niso poznali naj bližnjih, naj zanimivših krajev, katerih notranjska stran tako obilo ima; niso vedeli, kje izvira Pivka, kod pride iz Postojnske jame ven, in kaj se dalje z njo godi; neznan jim je bil popolnoma le slabe dve uri oddaljeni grad Predjamski, le malo znane Cirkniškega jezera slovite zanimivosti. O bolj oddaljenih krajih naše domovine, se vé, smé se še manj pričakovati. Da se s tako nevednostjo otrokom ne vceplje prava ljubezen do domovine, ko ne pozna njene lepote, njene tudi v kamnitih tleh velike posebnosti, razume se po sebi. In taka se godi tudi dru-

god. Zató se nam ni treba čuditi, ako ima narod v mnogih krajih tako malo samosvojnosti, tako malo spoštovanja samega sebe, tako malo narodnega ponosa; vidimo pa nasproti, da vse tuje ljubi in spoštuje, svoje domače pa zametuje in v nič deva. Žalostna prikazen je, pa vendar resnična!

Le takrat je mogoča viša omika narodova, ko spoznava lepoto in imenitnost svoje dežele, ko smé tudi reči: naše nebotične gore se tudi krasno žare o jutranjem solncu, njih gole, sive pečine se dvigajo ponosno v plavo nebo, naše globoke doline pretakajo bistri studenci in šumeči potoki v smaragdni krasoti; tudi mi dišemo hladni planinski zrak, pa nam tudi sije vroče solnce italijanskega podnebja; naše homče in planote senčijo široki sadunosni vrti, ko štajarska, dolenska in primorska stran po prijetnih goricah rodi naj bolja vina. Po naši deželi stojé lepa mesta in snažni trgi ob ladjonosnih rekah, čedne vasi pa se skrivajo v senci sadnih dreves, na homcih in hribih blišče že od daleč bele cerkve, katerih milo zvonjenje vabi trudnega potnika solzne doline k sebi, da stiske in nadloge svoje izlije pred studencem Božje milosti; tudi naša dežela ima krasna jezera, ktera obdajajo visoke gore z vsem veličastvom planinskega sveta; ima jezero, po katerem ribič nastavlja skrite mreže, in lovec strelja boječe ptice in hitre zajce; še več čudov pa skriva kamnita zemlja v svojem nedru, tu vidiš v podzemeljskih jamah naj mnogovrstnejše kapnike, ki bliše v naj lepših diamantih, ktere je izbrusila sama mater narava, po jamah se pretakajo šumeči potoki, ki dalje pod zemljo vršijo in zopet drugej zagledajo beli dan. Koliko lepót, koliko čudov ima naša krasna zemlja! Ali ni vredna, da jo vsak deželan spozná, vsak domorodec ljubi in spoštuje, ko svojo naj boljšo, naj ljubeznjivšo mater! Ali ni potrebno, dobro in koristno, da tudi mlado občutno srce bolj natančno se po nji ogleda in s tem spoznanjem srca iskreno ljubezen do nje, in je pripravljeno tudi kri in življenje zanjo darovati.

In ko je zbudjena prava ljubezen do domovine s spoznanjem domače dežele, s spoznanjem v njej stanujočega naroda, s spoznanjem domačega jezika, potem le je mogoče večje blagostanje, višja omika, sploh boljša prihodnjost.

Nemško berilo za četrty razred glavnih šol dobro povdarja imenitnost zemljopisja, ko ima celih 75 strani odmerjenih zemljepisju, ko naše slovensko le kaci 9 listov temu znanstvu posvečenih ima.

Misel pisateljeva je, da bi vsaj v 4. razredu glavnih šol bilo potrebno, da se zemljepisje pa tudi zgodovina bolj obširno obdeluje, da berilo veliko več in veliko bolj natančno vsaj domačo deželo popisuje. Le tako bode tudi ponehalo tisto znano pikanje, ki ga imajo tako mnogi kraji med saboj, ki dela le zdražbe, in je sedanjemu svetu kaj nepristojno. Tako tudi se bode širila vedno krepkejša zavest slovenskega naroda, spoznala bode mladina, da ljudje govoreči en jezik so en narod, da samovoljne politiške meje ne ločijo naroda, spoznavala bode celokupnost slovenskih dežel. Suhoparno učenje nemške gramatike je samo na sebi tako pusto, da se mora pristuditi; da se pa otroški duh nekoliko odpočije teh pravil, tega pregibanje, sklanjanja in spreganja, služilo mu bode ravno zemljepisje, ki boče njegovi radovednosti vstreglo prav zanimivo in koristno, in mu bo prijeten počitek od težavnega, duhomornega učenja oblik tega ali unega jezika.

Da bo pa mogoče v četrtem razredu bolj natančno učitev zemljepisja pričeti, treba je, da se vže koj v prvem razredu prične s prvimi začetnimi črticami, in tako dalje širi v drugem in tretjem razredu. S takimi pripravami le se bo učitev zemljepisja pospešila in v četrtem razredu bo mladež z mnogim znanjem obogatena zapustila šolsko poslopje, in v praktičnem življenji rabila nabrane vednosti.

Vodja.

II.

Šolska oznanila.

Predniki in učitelji.

Juri Zavašnik, šolski viši ogleda, kanonik, konzistorni svetovalec, poročevalec o šolskih zadevah i. t. d.

Peter Hitzinger, šolski okrajni ogleda, farman, dekan, častni konzistorni svetovalec, ud c. k. kmetijskega in zgodovinskega društva na Kranjskem, častni ud c. k. zgodovinskega društva na Koroškem.

Valentin Murnik, šolski oskerbnik, dosluženi c. k. svetovalec deželne sodnije in predstojnik.

Janez Vesel, začasni vodja, katehet, duhovni pomočnik, ud c. k. zgodovinskega društva na Kranjskem, je učil krščanski nauk, zgodbe sv. pisma in evangelij v vsakdanji šoli 10 ur, v nedeljski šoli pa 2 uri, ter slov. slovnico v 4. in 3. razr. 2 uri. Na teden vkup: 14 ur.

Jožef Belar, duhovni pomočnik, je učil krščanski nauk v vsakdanji šoli v 3. in 2. razredu 4 ure na teden zadnje tri mesce.

Jožef Zagorjan, učitelj, načelnik 4. razreda, je učil razunrisanja vse predmete v 4. razredu do začetka meseca maja 17 ur na teden.

Lorenec Zupan, učitelj, načelnik 2. razr. je učil vse predmete v 2. razredu, 20 ur na teden, in razne predmete v nedeljski šoli 1 uro na teden.

Franz Vencajz, učitelj, načelnik 1. razreda je učil vse predmete v 1. razr., petje v 1. in 2. razr., 20 ur na teden, in razne predmete v nedeljski šoli, 1 uro na teden.

Karol Dermelj, podučitelj, ud c. k. kmetijskega društva na Kranjskem, načelnik 3. razr., je učil vse predmete v 3. razr., risanje v 4. razr., sadjorejo in petje v 3. in 4. razr. in razne predmete v nedeljski šoli. Na teden vkup 24 ur.

Matilda Zagorjan-ova je učila plesti in šivati deklice 3. in 4. razr. trikrat na teden.

Zavolj bolezni g. učitelja J. Zagorjana je bil od preč. konzistorija zač. vodja J. Vesel postavljen za učitelja v 4. razredu zadnje tri mesce.

III.

Pregled

posamnih nauk in ur na teden in število učencev.

Nauki	Vsakdanja šola				Ure skup
	razredi				
	I.	II.	III.	IV.	
1. Krščanski nauk	2	2	2	4	10
2. Slovensčina	6	4	3	3	16
3. Nemščina	6	8	10	9	33
4. Številjenje	4	4	4	3	15
5. Lepopisje	4	4	3	4	15
6. Risanje	—	—	—	2	2
7. Petje	1	1	1	1	4
8. Sadjoreja	—	—	—	1	1
9. Pletenje in šivanje	—	—	—	3	3
Skupej	23	23	23	30	99

V nedeljski šoli so se učenci učili v 2 razredih raznih nauk, v vsakem po eno uro, krščanski nauk pa oba razreda vku-paj 1 uro. Deklice vse v enem razredu so se učile 1 uro raznih predmetov, 1 uro pa krščanskega nauka.

IV.

Iz šolskiga dnevnika.

Šolsko leto se je pričelo 1. okt. 1866 l. s slovesno veliko sv. maso.

4. oktobra, rojstnega dne Njih Veličastva, našega presvitlega cesarja Franc Jožefa I. so bili učenci ob 10 uri zjutraj pri slovesni veliki sv. masi.

Polletno šolsko spraševanje je bilo 25. in 26. februarja t. l., pri katerem so bili pričujoči preč., šolski okrajni ogleda Peter Hitzinger, in c. k. predstojnik Anton Globočnik.

Učenci, učenke in učenci so bili pri procesijah na dan sv. Marka, križev teden in praznik presv. rešnj. Telesa, pri katerih je tudi šolska mladost pobožno pela.

21. junija je šolska mladost slovesno obhajala praznik sv. Alojzija, svojiga pomočnika, 24. julija pa prvo sv. Obhajilo.

Razun pozimskega časa je bila šolska mladost vsak dan ob 7 uri pri sv. maši, pri kateri je tudi pobožno pela. Petkrat na leto pa je prejela zakramenta sv. pokore in presv. rešnjega Telesa.

Očitna šolska spraševanja so bila v drugi polovici šolskega leta 29. in 30. julija; 1. avgusta pa je bila zahvalna sv. maša in potem očitna slovesna delitev šolskih daril.

Poslednjič moramo še sporočiti z žalostnim srcem o prezgodnji smrti prvega svetnega vodja glavne šole v Postojni, Jožefa Huberja, ki je od 1825 l. do 1844 l. v šoli Postojnski delal z veliko marljivostjo in z mnogim pridom. Zavolj zaslužnega svojega delovanja, je dobil službo na normalki s Celovcu, kjer je ko učitelj IV. razreda do 1863 l. z velikim vspehom vsajal s mladostna srca pravo krščansko omiko. V zasluženem pokoji je živel potem v Gradcu, kjer je sklenil svoje mnogozaslužno življenje 1. aprila 1867. Ker je ranjki v dobrem spominu v tem kraju, zato je posebno razveselila doprsna podoba ranjčiga, katero je podaril tej šoli njegov sin Karol Huber.

V.

Dobrotniki tej šoli.

S pripomočjo mnogih prijateljev šolske mladosti je napravil vodja 25. nov. in 9. dec. 1866 dve očitni veselici v poslopji glavne šole, da se je v posvečenje božičnega praznika 40 ubozih otrok

te šole obdarovalo z vso potrebno zimsko obleko. Razdelitev obleke se je vršila 23. dec. pri okrašenem božičnem drevescu, kjer so tudi po lepem ogovoru preč. g. dekana šolski otroci temu času in tej slovesnosti primerne pesmi prepevali.

Prejšnji vodja te šole g. St. Jaklič je podaril tej šoli 13 gold.

Tergovec g. K. Huber je podelil mnogo pisavnega vrodja.

G. Val. Murnik je mnogo daroval za popravo in olepšanje drevesne šole.

Tudi še druge blagodarne roke, katerih vseh ne moremo naštet, so podelile tej šoli marsikako pomoč.

Vsem blagim dobrotnikom očitna, srčna zahvala!

VI.

Napredek šolske mladosti.

IV. RANRED.

Obdarovani so bili:

Smerdel Gregor iz Škul.

Lavrenčič Janez iz Postojne.

Lavrenčič Jozefa iz Postojne.

Hočevar Amalija iz Lašič.

Globočnik Emilija iz Stubice na Hrov.

Pohvaljeni so bili:

Bajec France iz Hraševja.

Zagorjan France iz Postojne.

Srebotnjak Anton iz Predjame.

Likar Ana iz Postojne.

Cucek Amalija iz Knežaka.

Dobro so se učili:

Debevec Alojzi iz Slavine,
 Juh Avgust iz Hrenovic.
 Juh France iz Hrenovic.
 Lavrenčič Matija iz Postojne.
 Mihevec Andrej iz Logatca.
 Morel Jakop iz Hrašč.
 Pile Egidij iz Novega mesta.
 Prek Janez iz Postojne.
 Vičič France iz Postojne.

Burgar Katarina iz Postojne.
 Cestnik Karolina iz Postojne.
 Premerl Jozefa iz Ubelskega.
 Stegel Elizabeta iz Postojne.
 Ulrich Emilija iz Trsta.
 Wolf Klementina iz Postojne.
 Vilhar Marija iz Vel. otoka.
 Žigman Marija iz Stare vasi.

Slabo učilo se je:	17
Izostalo med letom:	5
Izključen med letom:	1
Umerl med letom:	1

Število vsih v IV. razredu: 51.

III. RAZRED.**Obdarovani so bili:**

Habelsberger Vilhelm iz Postojne.
 Globočnik Rudolf iz Čakovca.
 Bole Jožef iz Koč.

Vertovec Marija iz Š. Vida pri Ipavi.
 Bole Marija iz Matenje vasi.
 Likar Amalija iz Postojne.
 Sebald Marija iz Postojne.

Pohvaljeni so bili:

Mumič Anton iz Slavine.
 Novak Alojzi iz Gradca.
 Doxat Alojzi iz Ljubljane.
 Zagorjan Anton iz Postojne.
 Turk Anton iz Gorič.
 Wolf Anton iz Postojne.

Dekleva Frančiška iz Postojne.
Lamprecht Pavlina iz Š. Vida.
Ogrizek Marija iz Hrašč.
Teran Marija iz Žič na Štaj.

Dobro so se učili:

Cvelf Janez iz Rakitnika.
 Černjač France iz Postojne.
 Hiessinger Jož. iz Novegamesta.
 Kanobel Jakop iz Orehka.
 Lenasi France iz Orehka.
 Nič Feliks iz Berda p. Podpeči.
 Petrovčič France iz Logatca.
 Pikelj Gregor iz Logatca.
 Ratti Maks iz Loke na Štaj.
 Stalcar Jožef iz Ljubljane.
 Štrenar Andrej st. iz Postojne.
 Tomažič Matija iz Prestranka.
 Turk Jožef iz Planine.
 Vadnjal Anton iz Stare vasi.
 Vadnjal Vinc. iz Matenje vasi.

Vadnjal Jožef iz Postojne.
 Vilhar Karol iz Postojne.
 Volčič Edvard iz Senožeč.

Bizjak Katarina iz Postojne.
 Bizjak Marija iz Zaloga.
 Dolenc Katarina iz Stare vasi.
 Ermolija Frančiška iz Postojne.
 Mavrič Apolonija iz Postojne.
 Podberger Frančiš. iz Postojne.
 Steiner Marija iz Postojne.
 Urh Johana iz Postojne.
 Velepčič Marija iz Postojne.
 Vidic Marija iz Postojne.
 Zizul Jozefa iz Postojne.

Slabo se je učilo:	41
Izostalo med letom:	4
Izključen med letom:	1
Umerl med letom:	1

Število vsih v III. razredu: 92.

II. RAZRED.

Obdarovan so bili:

Lavrenčič Jožef iz Postojne.

Vičič Marija iz Postojne.

Križaj Terezija iz Zagona.

Fajdiga Frančiška iz Postojne.

Pohvaljeni so bili :

Rebec Martin iz Zagona.

Čeč Janez iz Grobšč.

Turnaj Andrej iz Dolenje vasi.

Lenček Antonija iz Postojne.

Sedlak Marija iz Metlike.

Krajnec Johana iz Postojne.

Dobro so se učili :

Burger Matija iz Postojne.

Cestnik France iz Postojne.

Čuk Andrej iz Postojne.

Dornič Luka iz Zaloga.

Gorjanec Martin iz Sajovč.

Klemenec France iz Rakitnika.

Kermavner Janez iz Postojne.

Kolar Peter iz Postojne.

Kraigher Jožef iz Postojne.

Kukec Andrej iz Postojne.

Leeb France iz Postojne.

Lenasi Vilhelm iz Logatca.

Malnaršič Janez iz Stare vasi.

Marinšek Jožef iz Ternja.

Paternost France iz Postojne.

Podboj Jernej iz Vel. otoka.

Šviligoj Pavl iz Gorič.

Šibenik Anton m. iz Postojne.

Srebotnjak France iz Orehka.

Vilhar Luka iz Vel. otoka.

Urh Matevž iz Postojne.

Ženko Janez iz Ternja.

Zupan Andrej iz Postojne.

Burgar Antonija iz Postojne.

Cestnik Ana iz Postojne.

Čeč Johana iz Postojne.

Doxat Marija iz Senošec.

Gaspari Katarina iz Postojne.

Geržina Marija iz Vel. otoka.

Jelarčič Terezija iz Postojne.

Jelovšek Rozalija iz Podgore.

Jurca Marija iz Vel. otoka.

Krajnec Katarina iz Stare vasi.

Kovač Franciška iz Postojne.

Kovač Johana iz Postojne.

Milavec Jožefa iz Postojne.

Omahna Apolonija iz Blagovice.

Ostanek Jozefa iz Mal. otoka.

Povšnar Johana iz Postojne.

Prelesnik Elizabeta iz Postojne.

Sajović Johana iz Postojne.

Sever Marija iz Postojne.

Suša Marija iz Postojne.

Slabo se je učilo : 35

Prav slabo se je učilo : 5

Izostalo med letom : 7

Število vsih v II. razredu : 100.

I. RANRED.**Obdarovani so bili :**

Globočnik Vladimir iz Čakovca,
 Razpet Albin iz Postojne,
 Likar Henrik iz Postojne,
 Kristan Jakop iz Orehka.

Hočevar Helena iz Postojne.
 Stegel Zofija iz Postojne.
 Kovačič Frančiška iz Bistrice.

Pohvaljeni so bili :

Bizjak France iz Orehka.
 Lavrenčič Alojzi iz Postojne,
 Logar Anton iz Logatca.
 Jurca Jožef iz Vel. otoka,
 Vidic Jakob iz Postojne.
 Pikelj Matija iz Logatca.

Turnaj Justina iz Dolenje vasi.
 Milavec Marija iz Postojne.
 Vilhar Marija iz Vel. otoka.
 Velepich Frančiška iz Postojne.
 Likon Johana iz Postojne.

Dobro so se učili :

Bizjak Jakop iz Postojne.
 Bonač Peter iz Postojne.
 Cestnik France iz Postojne.
 Cvelf France iz Rakitnika.
 Doles Janez iz Dilec.
 Glažar Peter iz Postojne.
 Klemenec Matija iz Grobšč.
 Kuček France iz Postojne.

Leskovec Andrej iz Postojne.
 Malnaršič Janez iz Matejne vasi.
 Marinšek Anton iz Postojne.
 Oblak Anton iz Logatca.
 Ošaben France iz Postojne.
 Petrovčič And. iz Matejne vasi.
 Povšnar France iz Postojne.
 Smrekar Luka iz Postojne.

Schäber Janez iz Postojne.
 Schäber Jožef iz Postojne.
 Šibenik Matija iz Postojne.
 Šibenik Miha iz Postojne.
 Schober Alojzi iz Gradca.
 Teran Janez iz Žic na Štaj.
 Vadnjal Jožef iz Stare vasi.
 Vilhar Ludvik iz Postojne.
 Žibert Jožef iz Postojne.

Bizjak Marija iz Grobšč.
 Bucler Marija iz Postojne.
 Dolence Jozefa st. iz Postojne.
 Dolence Marija iz Postojne.
 Dolgan Marija iz Volč.
 Dornič Ana iz Zaloga.
 Gorjup Franciška iz Zaloga.

Gruden Johana iz Mal. otoka.
 Jevnikar Adele iz Ipave.
 Kenič Ana iz Postojne.
 Klun Karolina iz Postojne.
 Mavrič Neža iz Postojne.
 Mihelič Helena iz Košane.
 Novak Terezija iz Grobšč.
 Ogrizek Zofija iz Postojne.
 Ostanek Katarina iz Grobšč.
 Petkovšek Marija iz Postojne.
 Sever Marija iz Vel. otoka.
 Slavec Katarina iz Grobšč.
 Sluga Antonija iz Postojne.
 Štrenar Jozefa iz Postojne.
 Vadnjal Alojzija iz Postojne.
 Verbič Johana iz Vel. otoka.
 Vilhar Jera iz Vel. otoka.
 Žigon Franciška iz Postojne.

Slabo se je učilo : 46

Prav slabo se je učilo : 11

Izostalo med letom : 4

Število vsih v I. razredu : 129.

Iz risarije.

Obdarovana sta bila :

Pilec Egidij iz Novega mesta.
 Zagorjan France iz Postojne.

Pohvaljeni so bili :

Smerdel Grogor iz Skul.
 Bajec France iz Hruševja.
 Schäber Rihard iz Postojne.

Število vsih : 62.

Iz petja.

Obdarovani so bili :

Likar Ana iz Postojne.

Burgar Katarina iz Postojne.

Pohvaljeni so bili :

Lavrenčič Janez iz Postojne.

Lavrenčič Matija iz Postojne.

Zagorjan France iz Postojne.

Doxat Alojzi iz Ljubljane.

Volčič Edvard iz Senožeč.

Mumič Anton iz Slavine.

Wolf Anton iz Postojne.

Vadnjal Jožef iz Postojne.

Kanobel Jakop iz Orehka.

Bole Jožef iz Koč.

Vilhar Karol iz Postojne.

Ratti Maks iz Loke na Štaj,

Lavrenčič Jezefa iz Postojne.

Globočnik Emilija iz Štubice.

Cucek Amalija iz Knežaka.

Premierl Jozefa iz Ubelškega.

Wolf Klementina iz Postojne.

Vertovec Marija iz Š. Vida pri Ipavi.

Lamprecht Pavlina iz Š. Vida pri Ipavi.

Likar Amalija iz Postojne.

Dekleva Franciška iz Postojne.

Sebald Marija iz Postojne.

Velepich Marija iz Postojne.

Bole Marija iz Matenje vasi.

Klemenec Marija iz Rakitnika.

Ogrizek Marija iz Hrašč.

Število vsih : 48.

Iz sadjoreje.

Sadjoreje so se učili dečki III. in IV. razredu.

Pohvaljeni so bili:

Lavrenčič Janez iz Postojne.

Lavrenčič Matija iz Postojne.

Smerdel Gregor iz Skul.

Bajec France iz Hruševja.

Bole Jožef iz Koč.

Turk Anton iz Gorič.

Iz dekliške obertnije.

V dekliško obertnijsko šolo je hodilo 62 deklet.

Pohvaljene so bile:

Globočnik Emilija iz Štubice.

Vertovec Marija iz Št. Vida pri Ipavi.

Dekleva Franciška iz Postojne.

Hočevar Amalija iz Lašič.

Krajnc Johana iz Postojne.

Likar Ana iz Postojne.

Stegel Elizabeta iz Postojne.

Lavrenčič Jozefa iz Postojne.

Premierl Jozefa iz Ubelskega.

Ogrizek Marija iz Hrašč.

Velepič Marija iz Postojne.

Število učencev v nedeljski šoli I. razreda je bilo 26 in II. razredu 24, deklic pa 73; tedaj skupaj 123. Število učencev in učenk vsakdanje in nedeljske šole pa 495.